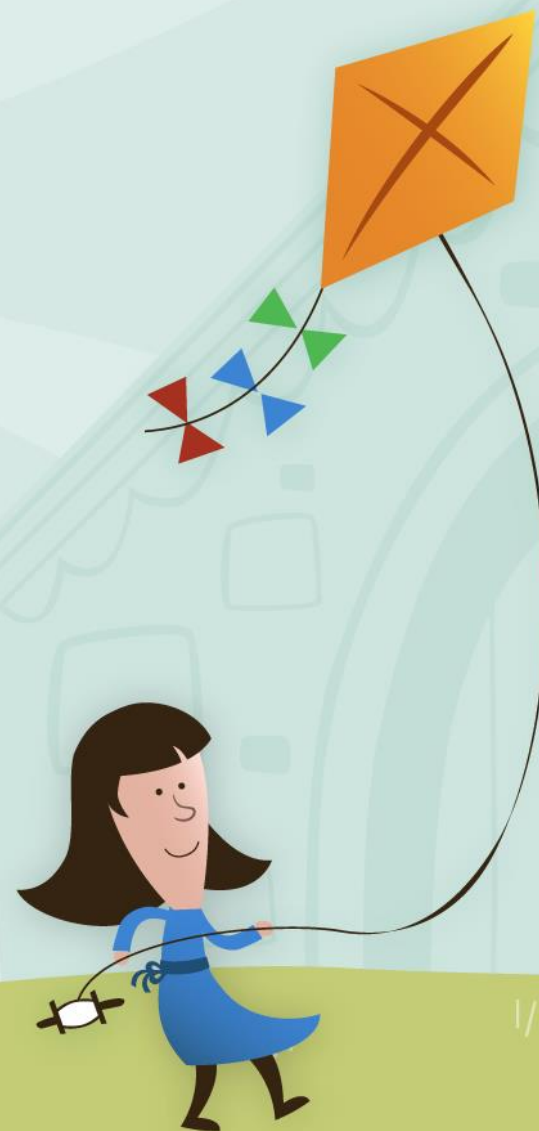

Opetuksen suunnittelun lähtökohdat

2019

Joahanna Kainulainen

Mitä asioita huomioin,
kun lähdän suunnittelemaan
oppimiskokonaisuutta,
oppituntia, opetustuokiota jne.?

Mitä asioita haluan korostaa?

Mitä asioita pyrin välttämään?

Shulmanin (esim. 1987) mukaan opettajan opetuksessaan tarvitsema tieto jakaantuu seitsemään kategoriaan:

1. sisältötietoon
2. yleiseen pedagogiseen tietoon
3. opetussuunnitelmalliseen tietoon
4. pedagogiseen sisältötietoon
5. tietoon oppijoista ja heidän ominaisuuksistaan
6. tietoon koulutuksellisista konteksteista
7. tietoon koulutukseen päämääristä, tarkoituksesta, arvoista sekä niiden filosofisista ja historiallisista perusteista.

Pedagoginen sisältötieto (*pedagogical content knowledge*)

- on opetukseen liittyvän sisältötiedon ja pedagogisen tiedon yhdistämistä siten, että esimerkiksi oppiaineeseen liittyvää tietoa sovelletaan pedagogisiin tarkoituksiin.
- Pedagoginen sisältötieto on siis opetettavaan muotoon muokattua sisältötietoa.

Tavoitteiden, toiminnan ja arvioinnin ”kolmiyhteys”

Millaisella arvioinnilla on merkitystä?
Millainen arviointi opettaa parhaiten arvioinnista?

Tavoitteet

Mitä tulisi osata?

Osallistava toiminnan suunnittelu

toiminnanmuodot työskentelyssä
reunaehdot toiminnalle

Osallistava arvioinnin suunnittelu

osaamistavoitteiden laadinta
arviointikriteerien laadinta
osaamistavoitteille

Pedagoginen toiminta

Millaiset aktiviteetit mahdollistavat saavuttamaan tavoitteet?

Arviointi

Millainen arviointi tarjoaa tietoa tavoitteiden saavuttamisesta?

Formatiivinen ja summatiivinen arviointi oppimiskokonaisuudessa

Opetuksen suunnitteluprosessissa selvitetään:

Suunnittelu

Opetus

Arviointi

- **Omat käsityksenne** opetettavasta asiasta ja asenteenne sitä kohtaan
- **Tietosisältöä** opetettavasta asiasta (sisältötieto ja yleinen pedagoginen tieto)
- **Opetussuunnitelmallista tietoa** opetettavasta asiasta
- Opetettavasta asian **merkityksellisyys oppilaille**
- Opetettava asia **oppimateriaaleissa**
- **Opetuskokonaisuuden suunnittelu ja toteutus**
 - tämä näkyy jakso- ja tuntisuunnitelmissa
- **Arvioinnin suunnittelu ja toteutus**
 - tämä näkyy jakso- ja tuntisuunnitelmissa

Mitä on osaaminen?
Miten osaaminen kehittyy?
Miten osaamista arvioidaan?
Kuka arvioi?
Miten arviointitietoa käytetään?

1. Omat käsityksesi opetettavasta asiasta ja asenteesi sitä kohtaan

Esimerkiksi

- millaisia ovat aiheeseen liittyvät tietosi, kokemuksesi, asenteesi
- millaisia näkökulmia asiaan voi ottaa

2. Tietosisältöä opetettavasta asiasta (sisältötietoa ja yleistä pedagogista tietoa)

- Mitä opetettavasta asiasta on pedagogisesti mielekästä tietää ja ymmärtää (Huom! Opettajan on yleensä itse tiedettävä enemmän tai ymmärrettävä syvemmin kuin mitä hän opettaa)
 - Miten asia esim. näkyy, esiintyy, ilmenee elävässä elämässä?
 - Millaisia taitoja kyseisen asian parissa/toteuttamiseen jne. tarvitaan?
- Mihin muihin aiheisiin/teemoihin jne. opetettava asia liittyy?
- Kuinka opetettava asia näkyy eri oppiaineissa?

3. Opetussuunnitelmallista tietoa opetettavasta asiasta

- Kuinka opetettava asia näkyy esimerkiksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tai koulun opsussa?
- Tutki esimerkiksi sitä,
 - millaisia ”velvoitteita” opelle sieltä nousee
 - kuinka asiaa kielennetään opsussa?
 - Huom. Tämä kohta prosessista avautuu parhaiten silloin, kun kohdan 2 asioita on tullut jo pohdittua...

Mitä OPS sulkee pois tai estää tekemästä...?!

4. Opetettavan asian merkityksellisyys oppilaille

- miltä opetettava asia näyttää oppilaiden silmin ja kokemusmaailmassa
- mitä kautta se voisi tulla oppilaille merkitykselliseksi
 - millaisin tekstein, työtavoin, sisällöin, millä medioilla tms.
- miten oppilaiden ajattelu ja toiminta saadaan näkyville
- kuinka voi ymmärtää oppilaiden ajattelua.

5. Opetettava asia oppimateriaaleissa

- Miten opetettava asia esiintyy eri oppikirjoissa:
 - miten ja missä yhteyksissä asiaa käsitellään, miten se on rajattu sisällöllisesti, jäsennetty pedagogisesti
 - miten sitä opiskellaan (harjoittelutavat ja tehtävätyypit)?
- Muuta mahdollista tutkittavaa oppikirjoista:
 - millainen oppimateriaalien tietorakenne (ja esim. äikässä kielikäsitely on)
 - ovatko oppikirjojen tekstit johdonmukaisia
 - puuttuuko olennaisia tietoja – mitä teksti kertoo/ei kerro
 - mitä muita näkökulmia löytyy?

Millaiseen oppimiseen erityyppisten tehtävien avulla päästään

(Bloomin taksonomiaa soveltaen Aalto & Kauppinen 2015)

Onko tämä oppimateriaali mielestäni paras
tapa opiskella opetettavaa asiaa?
Käytänkö materiaalia
lainkaan/tukena/pääsääntöisesti jne.?

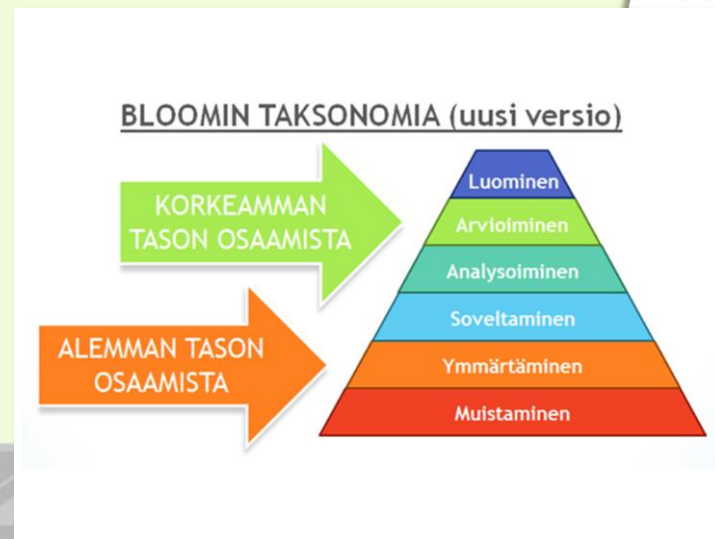
6. Opetuskokonaisuuden (tai oppitunnin) suunnittelu ja toteutus

- tavoitteiden aukikirjaaminen (tunne-, tieto- ja taitotavoitteet)
- aiheenne käsittelyn eteneminen tunnilla/teemoittain
 - Huomio myös siihen, kuinka opiskeltava sidostuu aikaisemmin opittuun ja tuleviin oppimisen kohteisiin
- konkreettisia tehtävätyyppejä ja harjoittelun tapoja, joihin tunnit/teemat jakaantuvat (ks. dia 14)

7. Arvioinnin suunnittelu ja toteutus

- kuinka opettajan ja oppilaiden ajattelun kehittymistä, oppimista, tuetaan, tutkitaan ja seurataan prosessin aikana ja tulevaisuudessa (ks. dia 12)
- miten prosessin aikana tapahtunut oppiminen saadaan näkyville?

Arviointi opintojen aikana

FORMA- TIIVINEN ARVIOINTI

- Pääosa arvioinnista – osana päivittäistä opetusta ja työskentelyä
- Opettaja havainnoi oppimisprosessia ja on vuorovaikutuksessa oppijoiden kanssa
- Keskeistä itse- ja vertaisarviointi
- Yhdessä pohtien annetaan ja saadaan oppimista edistävää ja motivoivaa palautetta.

Palautteen tehtävänä auttaa oppijaa ymmärtämään

- 1) Mitä heidän on tarkoitus oppia
- 2) Mitä he ovat jo oppineet
- 3) Miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan

SUMMATII- VINEN ARVIOINTI

- Oppimisprosessin jälkeen
- Kommunikoidaan todistuksissa tai arviointitiedotteissa
- Sanallista tai numeerista tai niiden yhdistelmä (perusopetuksessa vuosiluokat 1–7; numeerista 8–9)

Miten oppija on saavuttanut tavoitteet oppiaineissa tai opintokokonaisuuksissa

Suunnitteluprosessin eri osa-alueiden suhde toisiinsa

